

МИРОЉУБ ТОДОРОВИЋ

ИЗ ЗАМКА

(кратке приче, снови, нађене приче и слике приче)

ТРАМВАЈ

Улазим у трамвај. Осветљен је разнобојним лампицама и декорисан као за неко славље. Сем возача и мене у трамвају нема никог. И улица је некако сабласно пуста.

Седам на једно од предњих седишта. Возач, одевен у неку чудну парадну униформу, који је до тада замишљено куцкао у мобилни, окреће се и пита: „Куда ћете?”

Изненађен и зачуђен тим питањем махиално одговарам: „На Баново брдо”.

Возач покреће трамвај. Машина жестоко запишти. Читава композиција се затресе, полако почиње да се одваја од шина и земље, па се онда уз бучну звоњаву диже у ваздух и полети.

ЗАЈЕДНИЧКИ СТАН

Сањам да сам после много перипетија и мука добио кров над главом. Делим га са Мијом Павловићем...

У купатилу сам новог стана. Унутра ужас. Поцрнели, влажни зидови. Вода капље са плафона. Стара, гвоздена када одваљена од зида. Напукла клозетска шоља. Крај ње гомила измета. Преко разбијених плочица пода трче бубашвабе велике као пацови. Зарђале канализационе цеви, неправилно уграђене, од којих не можеш да се усправиш и слободно крећеш. Горе на плафону три огромна шишмиша стрелају ме својим вампирским очима.

На вратима купатила појављује се Мија.

– Како је? – пита – Како се сналазиш?
– Никако – одговарам – видиш и сам, требаће нам много времена и рада да ову рупу средимо.

ПРОБУШЕНА СТОЛИЦА

Све до француске револуције на краљевском двору постојала је посебна дворска служба „носача пробушене столице”. Дужност тих пробраних племића била је да краљу свакодневно приносе „пробушену столицу”, односно неку врсту преносне клозетске шоље. Ова направа је личила на прави престо, била је сачињена од злата, а док би владар обављао нормалну физиолошку потребу, око њега су стајали и дивили се привилеговани дворјани. Кад би „операција седења” била изузетно успешна, суверен је великодушно присутним гостима делио ордење и медаље.

ЖИВОТ ЈЕ ТАЈ НЕПРИЈАТЕЉ

Намеравала је да пише о смрти, али је, као и обично, однекуд бануо живот. Госпођа В. избивши на обалу реке угледала је месец. Вео измаглице лебдео је над пољима. Високо, у затамњеној дубини неба, чуо се хук металних птичурина. Живот је тај непријатељ, помислила је улазећи у воду, упркос свему, непобеђена и непопустљива – Смрти.

АКУМУЛАТОР ОРГОНА

Вилхелм Рајх, биолог, психотерапеут и заговорник сексуалне револуције, истражујући рак закључио је да је та болест „живуће труљење ткива због изгладнелости за задовољством”. Он је конструисао акумулатор оргона, уређај за превентивно лечење рака и сексуалних фрустрација. Овај уређај, у коме су корисници седели наги, по речима Рајха, хватао је лековити оргон из атмосфере.

„Није ствар само у јебању – говорио је он – нити у грљењу, нити у сношају, реч је о истинском емоционалном искуству губљења ега, читавог свог духовног сопства.”

Акумулатор оргона користили су неки од америчких писаца и глумаца: Селинцер, Норман Мајлер, Шон Конери, Ален Гинзберг, Џек Керуак. Инспирисани Рајховим сексуалним теоријама, учесници студентске револуције 1968. године сковали су слоган: „Водите љубав а не рат.”

УЛИЦА

Ноћ је, застрашујућа мрклина. Налазим се у граду С. у коме сам једини пут био пре више од шездесет година. Мајка ме је, као дечака, водила да ми покаже град и улицу која је носила име наших предака.

Ходам брзо, узнемирен, тражим улицу. Одједном из таме искрсавају два полицајца у зеленим униформама са оружјем и белим чалмама на глави.

Зауостављају ме, испитују. Кажем шта тражим. Не верују мојој причи. Тврде да та улица не постоји и претећим гласом наређују да се губим из града.

ЧАША

Стојим на пропланку окруженом шумом. Дан је светао али нигде не видим сунце. Из шуме излази, иде ми у сусрет, негдашњи пријатељ сада љути непријатељ. У руци држи чашу препуну тамноцрвене течности која ми личи на крв. Пружа ми чашу. Гадљиво га одбијам и ударам по руци. Чаша пада. Из течности, разлирене на земљи, израстају невероватни облици некаквих застрашујућих бића.

ПОТАЈНИ ЦАР ФИЛОЗОФИЈЕ

Шопенхауер је о себи као филозофу имао веома високо мишљење сматрајући се „потајним царем филозофије”. По њему све што су говорили ранији филозофи: Платон, Аристотел, Кант, енглески филозофи било је плитко. Посебно се острвио на своје савременике. За њега је Хегел био „шарлатан”, „духовни канибал”, а његово учење „филозофија апсолутног бесмисла”, „чмарна мудрост”, „лудачко блебетање”.

Код Шопенхауера ништа боље нису прошле ни жене. Сматрао их је нижим бићима код којих постоји „неодољива жеља да лажу”. По њему, „жене немају истинског смисла ни за музику, ни за поезију, ни за сликарство; када афектирају и предају се уметности, то је пуко мајмунисање, настало из потребе да се допадну”.

ИЗ ЗАМКА

Гледаш уметника у гладовању. Стоји на крову Замка и маше рукама. Има у томе неког лудила. Кула покривена бршљаном, на месечини, призива духове. Једини си човек у сабласној околини. Пут је дуг. Не видим му крај. Крени опрезно. Процес није завршен. Из Замка нас мами притајени зов.

КНЕЗ

Маса људи на Тргу Републике. Славље. Смењују се говорници на импровизованој трибини. Трешти музика.

Стојим на степеништу испред улаза у Народно позориште. Одједном приметим да се нешто дешава са спомеником Кнезу Михајлу. Кнез и коњ су оживели. Коњ једним скоком са постоља силази на трг. Музика и бука нагло престају. Завлада мртва тишина. Људи стоје као окамењени. Кнез на коњу са уздигнутом руком полако пролази кроз масу.

ПРЕОБРАЖАЈ

На улазу у зграду, у којој сам некад живео, срећем старију жену с малим дететом, њеним унуком. Поздрављамо се и застајемо да разменимо успомене на људе и зграду у којој смо некад становали. За то време дете које се у свом несташлуку одвојило притрчава нам. Одједном у њему препознајем свог четворогодишњег сина. Окрећем се према жени. То више није старица, већ млада, zgodна жена која ме посматра широким, заводљивим, осмехом.

Изнанађен овим шокантним преображајем, нагло се будим.